Kulturchef: Ingmar Björkstén, tel. 13 51 83
Redaktionssekreterare: Lars-Erik Selin, tel. 13 56 16

Det onödigt onda

ny idag

Mare Kandre: Det brinnande trädet. 173 s. Bonniers. Ca 147:-.

EN MAN UTMANAR en annan att svälja en levande groda. (Historien är urgammal, alla historier är redan berättade.) Den utmanade griper grodan i bakbenen, lyfter den över huvudet, gapar, släpper taget och sväljer. Genast kommer djuret upp samma väg det kommit ner. "Där är du igen", säger mannen förbluffad, "vad skulle jag då svälja dig för?"

Mare Kandres nya bok *Det brinnande trädet* är en variant på samma tema, ingalunda lättsam utan djupt tragisk, ty det är tragiskt att som här sker ge upp sin integritet i onödan, med ett lidande som följd, ett lidande som kunde ha undvikits.

Trots sin ungdom har den begåvade Mare Kandre hittat något av en specialist på att skildra förluster av olika beskaffenhet. Debutromanen "I ett annat land" handlar om ett barn som mister sin första barndom. Det ljusskimrande prepubertala undantagstillståndet, eller den andra barndomen om man så vill, lämnar för alltid huvudpersonen i "Bibins unge". "Det brinnande trädet" är en lugnt, neutralt och därför mycket verkningsfullt berättad historia om hur en liten familj med vackra, fjärilslätta namn bokstavligen och i oträngt mål avsäger sig rätten att gå sin egen väg. Detta sker som resultat av överrumpling som blottlägger ett fatalistiskt färgat lättsinne hos de överrumplade.

Mare Kandre – förluster av skilda slag.
Foto: JOHAN FOWELIN

BÖRJAN ÄR allvarsam nog. Två små bröder skall föras till sista vilan. De efterlevande, föräldrarna och två äldre syskon, samsas med kistorna på flakvagnen. Också den svarta klockan är med, kanske som en påminnelse om att bortstösad tid går för alltid förlorad. Det bär av i olidlig hetta. En halt, svartklädd man dyker upp på dikesrenen. Mannen är inte våldsam, inte farlig, ändå förmedlar han en stämning av våld och fara. Han får skjuts utan att ens ha bett om den. Färden fortsätter. Den svartklädde halter övertar kommandot och för genast ekipaget vilse. Trots löften om en bra genväg är han en som ingenting vet.

Nu följer dagar av plågor. När den yttersta utmattningens gräns är nådd, står resenärerna äntligen på en bergstopp varifrån de kan se ner, ". . . mitt i en avgrund av träd genomkorsad av den ynkliga strimma till väg som de skulle kommit farande på . . .". Den vägen hade hela tiden funnits där för dem att befara.

Språket i denna allegori är strami men döljer ingenting, handlingen avslöjar sig själv utan krumbukter. Hela historien skulle dock kunna liknas vid en på måfå fast med stor kraft avskjuten pil, om inte läsaren riktade den mot önskat mål.

PERSONLIGEN uppskattar jag mycket denna författarinnans inbjudan till en alltid aktuell diskussion om det utopiska goda och det onödigt onda.

Rita Tornborg

Vilse i sönderfallets värld

ny idag

Kah Slenning: Snett leende. 254 s. Bonniers. Cirka 174:-.

KAH SLENNINGS tredje roman har en tidstypisk titel. Ulf Eriksson kallar en roman "Ulrike ler" och Steve Sem-Sandberg en annan "De ansiktslösa", för att anföra ett par exempel i den nyare litteraturen. Man kan kanske med en inte helt oberättigad generalisering påstå att dessa romaner dessutom har ett tidstypiskt innehåll: de handlar om Den Stora Desillusionen i det sena åttiotalet, om en förödande vårdekris som sätter djupa spår i aktörernas psyken. De är människor som inte funnit mål eller mening i livet – deras planlösa kringdrivande är analogt med själva bristen på en inre plan, bristen på den förlösande vilja till handling och ställningstagande som präglar deras liv i en värld som till synes befinner sig i sönderfallt.

I Slennings bok möter vi TV-reparatören Johan, i vars egenskapslösa tillvaro tiden tillåts driva iväg som torra löv för en oktobervind. I djupet av hans själ finns en riktningslös ångest som aldrig stiger till ytan eller leder till det frihetens skri som kunde slunga ut honom i ett befriande agerande. Lite halvhjärtat spelar han i en gatuteatergrupp som inför en stockholmsk teaterfestival förbereder en medeltida moralitet kombinerad med gyckelspel.

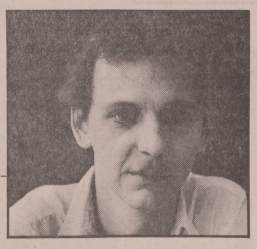

Kah Slenning – konspirativa mönster.
Foto: LEIF R JANSSON

EN DAG LÄMNAR hans fästmö Terese honom: sedan länge har hon känt att fästmannens letargi kväver hennes egen initiativförmåga, hennes egen vilja att skapa ett meningsfullt och helt liv. Det visar sig att hon är gravid, men hon beslutar sig för att tills vidare inte informera den blivande barnafadern om detta.

Här verkar det upplagt för en sedvanlig relationsroman om kärlekens omöjlighet i vår tid. Men Slenning har vidare ambitioner än så. Han är nämligen någonting i dag så ovanligt som en ung författare vilken vill frilägga politiska mönster och strukturer i vårt allmänna öppet korrumperade samhälle.

I Stockholm försöker en mäktig s k Brogrupp genomdriva byggandet av en fullständigt onödig bro, endast ägnad att leda in ännu fler bilar i en bilmyllrande innerstad. Jämför byggandet av den nya Johanneshovsbron . . . I konsortiet ingår representanter för fack, kommun och näringsliv, vilka alla med liv och lust deltar i det korporativa spelet. Johan har ett konfliktfyllt förhållande till bilar – en gång i tiden blev hans lillasyster dödad av ett plåtvidunder. Därför dras han till en miljörörelse som försöker stoppa bygget. Parallellt med denna inom lagens ramarken arbetande rörelse finns en sorts kommandogrupp, vilken tillgriper brutala medel: man slår sönder bilar och trafikljus för att skapa kaos.

HÄR BLIR SÅLEDES ett konspirativt mönster synligt, och att tänka i lätt paranoida banor är sannerligen inte svårt i dessa dagar. För att ge ytterligare sken av hemliga rörelser under ytan låter Slenning det gå trådar mellan snart sagt alla bokens gestalter: Johans syster sitter i gatunämnden som har att fatta beslut om brons eventuella tillkomst, hennes man är en säljare i karriären som har ett uppdrag av Brogruppen. Och ännu mer: Slennings flätningsteknik kunde ha gett ett mycket intressant resultat om han behärskat sin form och sin stil. Nu gör han tyvärr inte det. Det konspirativa mönstret – som gör anspråk på att vara realistiskt – blir aldrig trovärdigt. Det kunde man ha översett med om författaren fört upp sitt språk på ett slags hallucinatorisk nivå, där gränsen mellan det sannolika och det osannolika utplånas. I stället arbetar han med en alltför vanlig normalprosa (inklusive åtskilliga språkfel), ett pratigt och omständligt språk som ropar efter konstnärlig bearbetning.

MAN KAN – naturligtvis djupt orättvist – jämföra med amerikanska "konspiratörer" som Pynchon och Gaddis, där maktens övergrepp och arrogans, det hemliga mönstret, motsvaras av ett språk som gestaltar sitt ämne. Allt för mycket hos Slenning blir typiskt i fel bemärkelse. Bilen känns rätt sliten som förfallssymbol, hur vedervärdig dess framfart än må vara – och när redan Livet och Växandet och Pånyttfödelsen på romanens sista rad symboliseras av det nyfödda barnets första skrik har nog gränsen till det oavsiktligt parodiska överskridits.

Mats Gellerfelt

Besatthetens lov

ny idag

Madeleine Lundberg: En lektion i svenska. 199 s. Bonniers. Ca 157:-.

I SIN SJÄLVBIOGRAFISKA roman *En lektion i svenska* beskriver *Madeleine Lundberg* flickan Madeleines uppväxttid på ett fosterhem på Vargaslätten utanför Halmstad. Lundberg lyckas undvika de allra flesta klicchéer som annars hör till den här typen av barndomsskildringar. I sina tidigare romaner från 70-talet har hon beskrivit hur människor kan låta sig totalt uppslukas av ett engagemang. Denna besatthet har hos hennes romanpersoner ofta haft erotiska förtecken. Också i sin nya roman penetrerar hon besattheten, även om den här inte har lika uttpräglat erotiskt innehåll som i hennes 70-talsböcker.

Det är svenskt 30-40-tal. Flickan Madeleine är en judisk flyktingflicka från Wien. Hennes mamma är föreståndare för ett barnhem i Göteborg. Hennes pappa, en världsfrånvänd akademiker, anländer så småningom också han till Göteborg. I fosterhemmet möter Madeleine ett flyktingbarns alla svårigheter: hon är utlämnad åt vuxna som behandlar henne kärlekslöst, hon saknar möjlighet att finna en fast och trygg punkt som kan ersätta förlusten av en närvarande förälder.

Madeleine Lundberg – hyllning till dubbelheten.

TROTS ATT KRIGET ger en fasansfull fond åt händelserna och de vuxna framställs som känslomässigt förkrympta är berättelsen ändå inte mörk. Det är just dubbelheten i upplevelserna som Lundberg vill gestalta – sensualism och gläjde förenas med destruktivitet och ondska. Det är den dubbelheten, tycks Lundberg mena, som lockar fram besattheten hos människan, samma besatthet som vi kan tvingas in i när vi ger oss hän åt kärleken.

Tydligast märks denna dubbelhet och besatthet i flickans förhållande till mamman. Denna vägrar att ta känslomässigt ansvar för sin dotter. Hon vill inte ha henne hemma hos sig i Göteborg, eftersom hon anser det finare att ha dottern i fosterhem på landsbygden än tillsammans med andra flyktingbarn på sin stora förläggning. Hon avvisar dotterns närmanden och slår henne om hon uppträder för krävande. Ändå kan det hända att dottern lyckas hålla sin kärlek till mamman alldeles klar och tydlig. Också i moderns förhållande till dottern finns det stunder av passion.

ROMANEN LEVER alltså främst i sin hyllning till den dunkla livskraft som förmår oss människor att förena, förneka och överleva motsatserna: ". . . jag kan beskriva den som en ton som står och darrar, något mörkt, klagande och jämmerligt ostämt. Något är spänt till bristningsgränsen: jag önskar att det ska hålla och att det äntligen ska ge med sig."

Magnus Brohult

Trubadur i bok

ny idag

Rune Andersson: Församlingsbo i höjdläge. Bonniers. 76 s. Ca 112:-.

FÖR ÅTTA ÅR SEDAN debuterade trubaduren *Rune Andersson* som bokpoet med en samling som hade sina mänskligt gripande inslag, men var obetydlig som poesi betraktad. När han nu återkommer med *Församlingsbo i höjdlägen* har han en helt annan verbal energi.

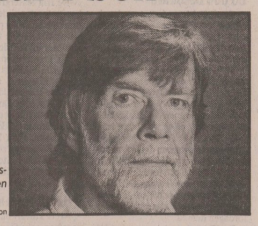

Rune Andersson – vilsen ovan jord.
Foto: Bertil Karlsson

Det betyder inte att den nya samlingen skulle vara heltigenom lyckad. Av någon anledning har den lättillgängliga visdiktaren som bokpoet blivit svårtillgänglig, men texten är oftare knuten än gäfvull. Det innebär att samlingen får något oklart och ofullgånget över sig, trots uppenbara och lovvärda ambitioner – som vore den en förövning till en betydligt intressantare prestation. I en sådan borde det lite transpoetiska och pseudodjupa ransoneras kraftigt: "En skiva måne / surrar milt i / ett register / en skiva måne / tunn i aftonkvällen / och dödens lätta smak / av marmelad." I stället vill man önska en mer beslutsam inriktning på det slags dikter som både suggererar och gestaltar:

Ett missionshus darrade i leran
och ett ösregn stort som havet
över jordens rygg
vrikte ner i timmar
över åkrarna som kolkade

En maskinpark regnade
till spån och klinga

MED NÅGON MÖDA urskiljer man efterhand ett tema, antytt i rader som "Livet är en mycket vacker film / med naturvetenskapligt innehåll". För några trender sedan kunde man kalla ett sådant tema alienation. Särskilt tydligt går detta totala främlingskap i dagen i den långa slutdiktens extrema jagklyvnad, där jaget betraktar och iakttar sina egna göranden och låtanden. Den dikten har en rytmisk puls och en levande desperation under ytans grimaser som rycker läsaren med sig. Det finns något i detta självporträtt av den vilsne församlingsbon i höjdläge, dvs än så länge ovan jord, som gör det till en bild av den självrannsakande envar som i leda börjar se det intiga i all sin vårordnade tillvaro.

Än tycks inte visdiktaren Rune Andersson riktigt veta vad han ska göra med det uttrycksbehov som bara kan tillfredsställas utan gitarr, men det är han snart komma på det klara med. Jämsides med en uppskattad verksamhet som trubadur är han nu stadd i utveckling i en helt annan riktning.

Tom Hedlund

TUPPEN POCKET

Gabriela Melinescu
GATANS DROTTNING
I denna roman visar författarinnan hur man blir en "gatans drottning" i ett samhälle vars brutala regimskifte tvingar de flesta människor att ändra sin identitet och sina traditioner.
Ca 49:50 *Originalutgåva*

AXEL MUNTHE
EN GAMMAL BOK OM MÄNNISKOR OCH DJUR
En samling berättelser av författaren till *Boken om San Michele* från en tid fylld av farsoter och misär. Ändå är det inte fasorna utan medkänslan med allt levande som dominerar i boken.
Ca 54:50

Utkommer den 31 augusti

Coeckelberghs

under strecket

PÅ FLYKT FRÅN MODERNA TIDER

Wilfred Thesiger är en av de sista stora resenärerna. Han har försökt att undfly den moderna, tekniska civilisation som han hatar och i stället uppsökt oförstörda och gärna brutala naturfolk. I sin nyutkomna självbiografi berättar han om motiven bakom sina resor.

Av SVANTE FOLIN

UPPTÄCKTSRESOR HAR, tillsammans med krig och religion, varit klassiska arenor för hjältedåd och enastående individuella prestationer. Den episke resenären utför stordåd, möter och bemästrar fasor, utforskar och njuter av det livsfarligt exotiska. I kölvattet av den upptäcktsresande eliten rör sig en större men alltjämt hedervärd grupp äventyrslystna och aktiva resenärer. Intill slutet av 1800-talet var utlandsresor obekvämma, svåra och dyra. De fordrade lång planering och stor investering av pengar och tid. De innebar risker för hälsan och t o m livet. Det engelska ordet "traveller" stammar etymologiskt från franskans "travail" (arbete, möda, plåga), som i sin tur ytterst går tillbaka till latinets "trepalium", ett treuddigt tortyrinstrument. Under 1900-talets gång har resenären ersatts av sin parodi, den moderna turisten, en passiv konsument, som köper en varudeklarerad, garanterad, helförsäkrad paketresa.

Hanno, som ca 450 f Kr seglade från Kartago utmed Afrikas kust till Sierra Leone, anses i encyklopediska sammanhang vara den förste upptäcktsresanden. Den siste (astronauter och dyl är, Tom Wolfe får ursäkta, inte "av det rätta virket", utan ett slags symboliska kuvösaccessoarer, som allvarligt handikappar erövringen av rymden) är *Wilfred Thesiger,* som nu utgivit sina memoarer *The Life of My Choice* (Collins/Fontana). Thesiger tillhör inte det självbiografiska primalskriksgänget. Han skriver i en sandpapperstorr, lapidarisk stil om sin kropps förflyttningar i rummet. Han är en atavistisk reminiscens av den heroiske, excentriske pojkboksengelsmannen. Thesiger, född 1910 i Addis Abeba, där hans far var brittisk minister, tillhörde gräddan av den brittiska imperiebyggarklassen. Hans farfar, Lord Chelmsford, hade deltagit i Krimkriget, det Indiska myteriet samt Kaffer- och Zulukrigen. Sitt första decennium tillbringade Thesiger i det av medeltida barbari präglade Abessinien. (T vägrar stilenligt även i dag att kalla landet Etiopien.) 1896 hade kejsar Menelik firat sin seger över italienarna vid Adua genom att kapa högra handen och vänstra foten på 1 500 överlöpare. Sexårig bevittnade Thesiger segerparaden efter ett annat fältslag mellan inhemska maktfraktioner – ett dansande dervishupptåg, där gallskrikande krigare viftade med sina offers blodiga klädespersedlar. "Den dagen föddes i mig ett livslångt begär efter barbarisk prakt, efter vildhet och färg och trummornas dunkande, den gav mig en bestående vördnad för uråldriga seder och ritualer, ur vilket sedermera skulle uppstå en djupt liggande motvilja mot västerländska innovationer i fjärran länder, och en avsmak för den moderna världens enformiga faddhet . . ."

Hemkomsten till England, och livet på internatskolan med de sedvanliga ingredienserna av prygel, pennalism och ytlevåt leda, blev en chock för den unge romantikern. Han slöt sig definitivt inom sig själv och drömde (och läste) om Afrika. Eton var mindre vedervärdigt och i Oxford kompenserade han sin brist på skolastisk inklination genom att bli boxningsmästare (blue) och vinna över Cambridge fyra år i rad. 1930 fick han en personlig inbjudan att närvara vid Haile Selassies kröning. Thesigers far hade alltid stött f d Ras Tafari, det blivande Lejonet av Juda, i hans intriger att bli Abessiniens kejsare. Så fort kröningsfestligheterna var över samlade Thesiger ihop en liten skara somalier och kameler i avsikt att utforska den okända och mördande Danakil-öknen, vars invånare hade som hobby att samla på manliga könsorgan. Den brittiske ministern försökte, i faderlig anda, stoppa det unga brushuvudets vansinnesprojekt men fick nöja sig med att leverera följande resignerade avskedsreplik: "Var försiktig! Det skulle vara otrevligt om ni gick och lät er hackas i stycken av danakilerna just efter kröningen. Det skulle i viss mån förstöra effekten av det hela." För Thesiger var denna första utflykt i det okända en uppenbarelse. "En månad färdades jag i ett förbränt, fientligt land. Jag var ensam; det fanns ingen jag kunde rådfråga; om jag stötte på fientliga infödingar kunde jag inte få någon hjälp; om jag blev sjuk fanns det ingen som kunde sköta mig . . . Jag var ofta trött och törstig, ibland rädd och ensam, men jag smakade friheten och ett liv från vilket det inte fanns någon återvändo. Detta var den mest avgörande månaden i mitt liv."

Fyra år senare lyckades han, assisterad av en liten grupp infödda, ta sig in i Danakilöknens lavahelvete för att klargöra Awash-flodens slutgiltiga öde, vilket visade sig vara en saltsjö vid namn Abbebad. Danakilernas främsta tidsfördriv är mord. En mans ställning är direkt relaterad till det antal penisar han lyckats insamla, om i ärlig strid eller lömskt bakhåll saknar betydelse. Den obestridliga trofén visar att offret var en man med den extra tillfredsställelsen att liket skändats i vitala aspekter. Danakilernas rangordning, som är direkt relaterad till antalet insamlade könsdelar, berättigar ägaren till olika ornament i form av strutsfjädrar, en kam i håret, en ring i örat etc. Den invigde kan med en enda blick avgöra hur många män en danakil dödat. Thesiger medger att han kände ett visst obehag i sitt umgänge med danakilerna, eftersom han upplevde sig själv som ett potentiellt villebråd, men hävdar likväl, i sin senare roll som kolonialadministratör: "Jag kunde inte hjälpa känslan av att andra raser hade rätt till sina egna seder och moralnormer, hur mycket dessa. än må avvika från våra. Jag hade bevittnat danakilernas oupphörliga dödande men accepterat det som en del av deras livsstil och kände ingen önskan att se dem administrerade eller civiliserade." Thesigers värderelativism är helt uppenbart inte av den akademiska filosofivarianten.

Thesiger är fundamentalt fientlig visavi det 20:e århundradet. Som ung sammanfattade han sin inställning: "Jag längtade efter det förgångna, ogillade det närvarande och var rädd för framtiden." Av naturen luddit har han alltid hatat maskiner. "Jag minns ännu hur bittert jag reagerade mot nyheten att någon flugit över Atlanten eller kört genom Sahara. Jag hade redan då förstått att de mekaniska transportmedlens snabbhet och bekvämlighet *oundvikligen skulle förstöra all olikhet i denna värld.*" När han 1969, på en ödslig expedition vid Rudolfsjön, av en förvirrad inföding erfar att mänskan satt sin fot även på månen, känner han en djup förtvivlan och fassar inför den moderna teknologins allförhärjande framfart och obegränsade förmåga att utrota aparta livsformer och -stilar och i sin slutliga triumf förvandla hela jordklotet till ett asfalterat penelplan av homogeniserad, transistoriserad byidioti. Hans kompromisslösa förakt för tekniska protester framgår av följande karaktäristiska reflektion: "Jag tyckte instinktivt att det var bättre att inte komma upp på Mount Everest alls än att nå toppen med hjälp av syrgas."

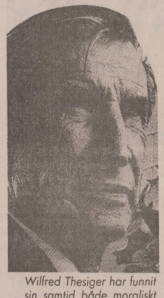

Wilfred Thesiger har funnit sin samtid både moralisk och estetiskt motbjudande.

Som kolonialtjänsteman betvivlar Thesiger aldrig att imperiet varit till stor välsignelse för de infödingar som temporärt tvingats göra ett avbrott i det ömsesidiga halsavskärandet under trycket av Pax Britannica; han beklagar likväl livligt att koloniseringen öppnade vägen för "progressivitetens förstörande hand" och s k "moderna bekvämligheter". Missionärernas beskäftiga sekterism och försök att införa västerländska seder väcker hans sardoniska avsmak. Han beskriver gillande den nuerhövding i södra Sudan som motvilligt iförde sig shorts vid kolonialbyråkratiska hemsökelser men lämnade gylfen öppen och lät "allting hänga utanför", även om effekten var "häpnadsväckande oanständig".

UNDER KRIGET tjänade Thesiger bl a under den legendariskt bisarre Orde Wingate i kampen att driva ut italienarna ur Etiopien. Det var en personlig triumf för Thesiger att närvara när vännen Haile Selassie återupprättades som kejsare.

Efter kriget lyckades han av en slump bli anställd av "gräshoppskontrollen", ett organ som har till uppgift att spåra upp spirande gräshoppssvärmar i Arabiens 1,5 milj kvadratkilometer stora ökenområden och strypa dem i deras linda. Denna diffusa arbetsuppgift ger honom den hett åtrådda möjligheten att 1945–50, beledsagad av en handfull beduiner, utforska Rub al Khali – det tomma ombrådet – en absolut helvetisk biotop, som väcker, den intill masochism asketiske, Thesigers stora gillande. Under i alla avseenden livshotande strapatser kämpar han detta, av naturliga skäl outforskade, område. Han älskar de fanatiska, stolta, snarstuckna, gästfria och hårdiga beduinerna lika mycket som han föraktar städernas "rännstensaraber", parasiterande proletärer i den flugmyllrande smutsen", som inte ens kan svära ordentligt utan bara utgjuter "meningslösa snaskigheter". Thesiger är, i likhet med andra arabkonnässörer, som t ex Ibn Khaldoun, övertygad om att "araberna är ett släkte som frambringar sina bästa egenskaper endast under trycket av oerhörda påfrestningar och som undan för undan urartar när levnadsbetingelserna förbättras". Ökenaraben värderar friheten mycket högre än tryggheten och bekvämligheten. I öknen finner han följdriktigt en frihet som civilisationen aldrig kunnat ge honom, ett liv obelamrat av ägande, där allt som inte är nödvändigt är en black om foten. "Jag hade lärt känna den tillfredsställelse som kommer med utstådd vedermöda och den glädje som avhållsamhetens alstrar, belåtenheten när magen är full, köttets saftighet, smaken av rent vatten, den extatiska lyckan att ge efter när behovet av sömn är en ren tortyr."

Thesiger är distinkt inte l'homme moyen sensuel – han bryr sig inte om vad han äter, ratar vin, sprit och tobak samt konstaterar med en ödesdiger lakonism "sex has been of no great consequence to me". Högst sätter han karratskapet med sina infödda följeslagare, med vilka han funnit en gemenskap som han aldrig lyckats etablera med sina landsmän – "När jag var bland mina egna stod alltid en skuggfigur vid min sida och betraktade dem med kritiska, intoleranta ögon" – står det i "Arabisk öken", Thesigers klassiska skildring från denna period. Han är ingen onyanserad arabromantiker. Allt som oftast blir han ytterst irriterad på beduinernas emotioncila extremism, meningslösa grymhet och högljudda gräslsjuka. När två av hans kumpaner vrålgrälat i två dagar rörande huruvida den enes sedan tjugo år döde farfar hade lätit sitt väder offentligt eller ej, brister hans tålamod. De ser förvånat på honom och säger: "Men det gör ju att tiden går fortare."

Thesiger skulle gärna ha stannat livet ut i Arabia Deserta men den politiska utvecklingen utestänger honom från det sandiga paradiset. Oljan blir den förbannelse som slutgiltigt ruinerar hans älskade beduiner och deras tretusenåriga, på kamelstöld och blodshämnd baserade, kultur.

1951–58 tar han sin tillflykt till Iraks träskaraber, vilket utomordentligt beskrives i "The Marsh Arabs". Under somrarna, då klimatet blev omöjligt t o m för Thesiger, befar han Asiens mest otillgängliga bergskedjor. Den iraktiska revolutionen 1958 driver ut honom även från detta våta refugium.

Sedan 1968 lever han huvudsakligen i norra Kenya bland de nomadiserande reliknterna av samburu- och turkanafolken, med korta avstickare till sin Chelsevåning. I Afrikas, enligt hans uppfattning, enda civiliserade stat har han funnit en viss ro på ålderns höst. Då han klandrar sin adopterade samburuson för dennes fabblesse för bilar och popmusik, svarar denne intensivt stolte och traditionsbundne nomad: "Of course, the truth of the matter is that you are Old Stone Age and I am a modern man."

UNDER MER än femtio års tid har Thesiger, under för vanliga dödliga outhärdliga vedermödor, varit på flykt från samtiden som han alltid, med reaktionär oförsonlighet, funnit både moraliskt och estetiskt motbjudande. Han har inte rest för att samla information eller rita kartor; sådant är delvis oönskade biprodukter. "Jag utstakade ett mål för mig under dessa färder, och fastän målet i sig inte hade någon betydelse, var dess uppnående vårt varje ansträngning och varje uppoffring. Ty, det är inte målet utan vägen dit som betyder något, och ju svårare färden är, desto mer blir den värd."

Svante Folin är författare och kritiker.

SvD 88.08.12